

6 ta' Dicembru, 1948.

Imħallef :

L-Onor. Dr. W. Harding, B.Litt., LL.D.

Il-Pulizija versus Lorenzo Baldacchino

**Hsara tal-Gwerra — "Schedule of Works" —
Preskrizzjoni — Reat Istantaneu — Citazzjoni —
Korrezzjoni — Appell — Art. 75 tal-War
Damage Ordinance, 1943.**

Reat kontemplat fl-art. 75 (a) (b) u (c) tal-War Damage Ordinance 1943, huwa reat istantanu, li jiġi kompjud u eżewrit appena tkun kompjudta l-vjolazzjoni ta' liji li tikkostitwiew.

Il-konsegwenzi tar-reat ma għandhomx jiġu konfużi mar-reat; u għalhekk il-preskrizzjoni ta' l-azzjoni kriminali dwar dan ir-reat, li tidher tgħaddi "a die scientiae", jiġifieri mal-*L-Kummissjon għall-Hsarat tal-Gwerra* tipi u konjizzjoni tal-*photi tat-tagħrif* falz, ma tiġix sospiżo bil-fatt li jkun għadhom mezzin il-konsegwenzi ta' dak ir-reat.

Il-tribunal ma jistax isib hati lill-imputat ta' imputazzjoni li hija eskluża mit-termini tal-citazzjoni li tikkontemplaha, u l-Qorti ma tistax isib lill-imputat hati ta' imputazzjoni partikulari li mhix kompriża fl-imputazzjoni generika, anzi li hija eskluża minnha. *Il-proċediment* ikun għadu fl-eżewel istanza tista' ssir il-korrez-

zjoni ta' sitazzjoni, fuq talba tal-Prosekuzzjoni, bierz tkun tista' tittiehed in konsiderazzjoni dik l-imputazzjoni partikulari: imma jekk il-proċess ikun f'axdi ta' l-appell, din il-korrezzjoni ma tistax isir.

L-imputazzjoni miġjuba kontra l-imsemmi Baldacchino quddiem il-Qorti Kriminali ta' Magġistrati ta' Malta hija dik li hu, "f'dawn l-aħħar sente'n", ta lill-War Damage Commission, in konnessjoni mal-bini nr. 218, Prince of Wales Road, Sliema, tagħrif li huwa kien jaf li huwa qarrieqi f'xi haġa importanti, jew li traskeragħini kbira ta dan it-tagħrif li huwa qarrieqi f'xi haġa importanti, li hu bil-ħsieb li jqarraq lill-Kummissjoni taħom dokumenti li kienu qarrieqa f'xi haġa importanti, u li bil-ħsieb li jqarraq lill-istess Kummissjoni naqas li jagħtiha tagħrif importanti;

Il-Qorti ta' Isfel, wara li semgħet il-provi, fis-sentenza tagħha tar-13 ta' Settembru 1948, iddelineat speċifikament l-imputazzjoni f'dawn it-termini, issa riportati mis-sentenza appellata "totidem verbis": — "Illj l-akkuża kontra l-imputat hija dwar li (1) fil-"claim" no. 19268 baġħat kontijiet eċċessivi, eżagerati u b'items li huwa ma kienx hallas, (2) fil-"claim" no. 3224 baġħat kontijiet duplikati, apparti li anki l-istess "claim" kienet duplikata, (3) fil-"claim" no. 3021 baġħat kontijiet tax-xoġħol li ma kienx intitolat għalihom, u (4) l-iskeda tax-xoġħlijiet mibġħuta f'ismu mill-Inġinier Mifsud l-imputat ma setax jagħmilha, għax dak ix-xoġħol kien diġà sar u kien tħallas tiegħu";

Il-Qorti t'Isfel imbagħad laqgħet l-eċċezzjoni tad-difiża li l-azzjoni kienet preskritta h'ief għar-rigward ta' l-iskeda tax-xoġħlijiet imsemmija fin-numru (4) u għar-rigward tal-"claim" no. 3021 ta' l-1945, imsemmija fin-numru (3);

Għalhekk dik il-Qorti fl-imsemmija sentenza tagħha sabitu hati skond l-imputazzjoni, imma limitatament għall-iskeda u għall-"claim" 3021 ta' l-1945 biss, fis-sens li kien aġixxa dolożament ("with malice"), u kkundannatu għall-piena tal-prigunerija għal żmien tliet xhur u għall-multa ta' £50;

Hu ċar, għaldaqstant, li l-kwistjoni devoluta l'il dina l-Qorti ta' l-Appell bl-appell li issa għamel l-imputat biss, għandha tkun neċessarjament limitata għall-fatt ta' l-iskeda u

għall-fatt tal-“claim” no. 3021 ta’ l-1945. Għall-bqija għad-diet f’gudikat;

Ikkunsidrat, wara li semgħet l-argumenti u l-provi, u wara li eżaminat il-“files” eżibiti;

Dwar l-iskeda;

Din l-iskeda (li hi parti integrali tal-“claim”), giet “ex concessis” miġħuta fit-2 ta’ (Gunju 1947. Il-Qorti t’Isfel fil-kors tal-motivazzjoni irrikonoxxiet li, jekk wiehed jiehu din id-data, allura l-azzjoni kriminali, anki għar-rigward ta’ din l-iskeda, hija preskritta bħall-oħrajn. Izda l-Mġistrat irrit-jena li kien hemm speċi ta’ konġinwazzjoni tad-delitt billi fit-22 ta’ Settembru 1947 l-imputat, per mezz ta’ l-avukat tiegħu, kiteb itra lill-War Damage Commission fejn iddikjara li kien għad hemm xogħlijiet xi jsiru, u fejn iddikjara li qabel kien qal li x-xogħol kien lest għax ke’llu bżonn il-flus, u billi fil-5 ta’ Marzu 1948, l-imputat, per mezz ta’ l-Inġinier Mifsud, insista għall-ispezzjoni tal-post mill-Kummissjoni dwar l-iskeda;

Dina t-tezi tal-Qorti Inferjuri ma tidherx aċċettabili. Ir-reati kontemplati fl-art. 75 ittri (a) (b) u (c) ta’ l-Ordinanza III ta’ l-1943, li bihom hu imputat l-appellant, u li għalihom tapplika l-preskrizzjoni msemmija fit-tieni subartikolu ta’ dak l-istess artikolu, huma reati istantanei, li huma, mill-essenza tagħhom stess, kōmpjuti u eżawriti appena tkun kōmpjuta dik it-tali vjolazzjoni ta’ liġi li tikkostitwihom; jiġifieri malli jinġhata t-tagħrif falz, malli jiġi prodott id-dokument falz, jew malli tiġi miżmuma t-tagħrif materjali. Malli jsir dak l-att il-liġi hi vjolata u ma hix aktar passibili ta’ vjolazzjoni, u kwindi ma hux il-każ ta’ reat permanenti jew suċċessiv. Il-Qorti ta’ Isfel ħarset lejn il-konsegwenzi tar-reat, mentri hi massima ġuridika li għall-finijiet tal-preskrizzjoni wiehed ma għandux jikkonfondi r-reati mal-konsegwenzi tagħhom (ara Mangin “*Traité de l-action publique*”, T. II, no. 321 et seq.; Le Sellyer, “*Traité de l’Exercice ecc.*”, T. II, n. 457; Piscatore, “*Esposizione della Procedura ecc.*”, Vol. II. P. II, pag. 18-19);

Mela r-reat, konkretat fil-fatt ta’ l-iskeda, għandu jitqies li gie konsumat fit-2 ta’ Gunju 1947. L-ittra ta’ l-avukat

ta' L-imputat fuq in-semmija, u dik ta' l-Inginier Mifsud tal-5 ta' Marzu 1948, kienu konsegwenzi biss tar-reat ;

Issa l-Magistrat, fis-sentenza stabbilxxa dan il-prinċipju bħala fatt minur assodat — li l-azzjoni hi preskritta relativament għal kull htija ta' L-imputat li l-War Damage Commission kienet taf jew kien imissha raġjonevolment tkun taf biha sat-23 ta' Lulju 1947, jew tmax-il xahar qabel ma giet mahruġa l-ċertazzjoni. Dan il-prinċipju — taqbel jew ma taqbelx miegħu din il-Qorti, jew taqbel jew ma taqbelx mal-konsiderazzjonijiet li ikkondučew lill-Ewwel Qorti għall-istess prinċipju — ma jistax issa jiġi varjat, għaliex fuqu dik il-Qorti helse l-imputat mill-htijiet l-oħra, blief dik ta' l-iskeda u tal-“claim” no. 3021 ta' l-1945, u bħala prinċipju favorevoli għall-imputat din il-Qorti, fuq appell tiegħu u mhux tal-Prosekuzzjoni, ma tistax issa tvarjah, ladarba kien il-bażi tal-liberazzjoni ta' L-imputat mill-htijiet l-oħra ;

Mela anki r-reat naxxenti mill-iskeda hu milqut bil-preskrizzjoni, ladarba gie kompletat fit-2 ta' Gunju 1947, u ladarba l-ittra ta' L-avukat tar-rikorrent u tal-perit Mifsud (li minhabba filhou biss il-Qorti ta' l-Isfel ċaħdet il-preskrizzjoni dwar l-iskeda) ma humiex reiterazzjoni, imma biss konsegwenzi tar-reat. Difatti anki l-Ewwel Qorti ammettiet li, kieku ma kienx hemm dawk l-ittri, l-azzjoni dwar l-iskeda kienet tkun ukoll preskritta ; u din il-Qorti issa rriteniet li b'dawk l-ittra r-reat (kuntrarjament għal dak li qalet l-Ewwel Qorti) ma gie reiterat ;

Dwar il-“claim” no. 3021 ta' l-1945 ;

Id-difensur, kif dohe mid-dibattitu, ma ppretendix li l-azzjoni kriminali relativa hi milquta bil-preskrizzjoni, għaliex irrikonoxxa illi, meta wiehed jiehu bħala “dies a quo” dak li hemm espressionment provdur fit-tieni subartikolu ta' l-art. 75 ta' l-Ordinanza III ta' l-1943, jiġifieri illi t-terminu preskrizzjonali jiddekorri mid-“dies scientiae”, allura jiġi li l-azzjoni kriminali dwar din il-“claim” giet esperita tempestivamente, għaliex id-“dies scientiae” kien fid-data tal-prezentazzjoni tar-“apport ta' Emanuele Bugeja, addett mal-Kummissjoni, liema rapport kien juri li dik il-“claim” ma kellhiex tiġi accettata ; għaliex għal dawk l-oġġetti kollha kienet għam-

"claim", u thallset tagħhom, Maria Gauci, inkwilina tal-st, immedjatement qabel l-imputat;

Iżda d-difiża ssollevat pont ieħor dwar l-azzjoni kriiminali relativa għal dan il-"claim". Observa d-difensur ta' l-imputat f'din is-sede ta' l-appell illi é-éitazzjoni, mit-termini plicéti tagħha stess, hi limitata għall-egħmil ta' l-imputat lewn l-aħhar sentejn, u li għallhekk, peress li din il-"claim" 21 ta' l-1945 saret fil-21 ta' Marzu ta' dik is-sena, konsewement l-egħmil denunzjat mill-Prosekuzzjoni bhala kri-minuz ma jistax imur aktar l-hemm mit-23 ta' Lulju 1946;

Din il-Qorti ssib sewwa din l-eééezzjoni tad-difiża. It-bunal ma jstax isib hadd l-imputat ta' imputazzjoni esprement e-kluża mit-termini taé-éitazzjoni li tikkontjeni dik nputazzjoni. Ladarba dik il-"claim" saret qabel it-23 ta' ulju 1946, u ladarba dak li sar qabel dik id-data hu eskluż mit-termini espliéti taé-éitazzjoni (éjoé bil-kliem "'f'dawn l-aħhar sentejn"), għallhekk ma hux guridikament konéepibili l-Qorti ssib lill-imputat hadd ta' imputazzjoni partikulari bhux kompriza fl-imputazzjoni generalí, anzi eskluża minn-t. Kieku l-process kien għadu fl-ewwel istanza, allura ma kienx ikun hemm ostakolu li l-Prosekuzzjoni titlob, f'dik l-istanza, il-korrezzjoni ta' l-att taé-éitazzjoni in kwantu għal k l-espressjoni limitativa ("f'dawn l-aħhar sentejn"); im-e-issa, f'din is-sede, ebda korrezzjoni li taggrava l-impu-zzjoni ma hi ja possibíli, skond dak li dejjem gie ritenut, iq ir-raguni dupléti li l-funzjoni ta' din il-Qorti hi li tara k il-Magístrat għamíx sewwa fuq l-imputazzjoni kif kie-et, u li alímenti l-imputat jiléf il-beneficéja tad-doppju zami;

Minn dan kollu jigi li, għar-rigward taż-żewg azzjonijiet dwarhom sabet lill-imputat hadd l-Qorti ta' Isfel; fil-waqt li liberatu mill-oħraju kollha, u li dwarhom biss, u dwar xejn ktar, hu devolut li dina l-Qorti l-appell, b'mod li f'ebda wisjoni oħra ma tista' tidhol din il-Qorti, l-azzjoni konéer-enti l-iskeda hi ko-involuta fil-preskrizzjoni li biha l-imputat ie liberat mill-Qorti ta' Isfel mill-egħmil tiegħu l-ieħor, u ik konéernenti l-"claim" 3021 ta' l-1945 ma h'jies kompri- a fl-imputazzjoni;

Għal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti, fuq l-appell kif limitat, tippronunzja ruħha b'dan il-mod;

'Filqa' l-istess appell, thassar is-sentenza appellata, tid-dikjara l-azzjoni dwar l-iskeda preskritta, u l-azzjoni dwar il-*"claim"* 3021 ta' l-1945 mhux kompriża fl-imputazzjoni, u konsegwentement ti-libera lill-imputat. Salvi r-relazzjonijiet-bejn l-imputat u l-War Damage Commission *"in sede civili"*, *"si et quatenus"*.
